

Ympäristöministeriö
00023 VALTIONEUVOSTO

LAUSUNTO YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN UUDISTAMISHANKKEEN KOLMANNEN VAIHEEN EHDOTUKSISTA

Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry lausuu ympäristönsuojelulain uudistamishankkeen 3. vaiheen (ympäristöluvanvaraisuuden keventäminen) projekti 7:n muistion ehdotuksista seuraavaa:

Projekti 7:n muistio, luku 6.2: Luvanvaraisuuden poistaminen

Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry ei kannata esitystä poistaa ympäristöluvanvaraisuus projekti 7:n muistion sivulla 17 esitetyiltä toiminnoilta (vähintään 2000 asukkaan jätevedenpuhdistamoihin johdettavat jätevedet) muistiossa mainitulla laajuudella ja menettelytavoilla.

Mikäli toimintoja kuitenkin päätetään poistaa ympäristöluvanvaraisuudesta, esittää Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry, että poistoja ei tule tehdä yksiviivaisesti vastaanottavan puhdistamon vähimmäiskoon perusteella, vaan toimenpiteelle tulee asettaa tarkemmat kuormituksen laatuun ja määrään sekä vastaanottavan jätevedenpuhdistamon käsittelykykyyn ja -tehokkuuteen perustuvat kriteerit. Tällöin ympäristöluvanvaraisuuden poiston edellytyksenä voisi esimerkiksi olla ehto, jonka mukaan toimijan aiheuttama jätevesikuormitus ei minkään keskeisen kuormituskomponentin (esim. biologisesti hajoava orgaaninen aine, kiintoaine, kokonaisfosfori, kokonaistyyppi) tai vesimäärän osalta saa ylittää säädettyä prosentuaalista osuutta jätevedenpuhdistamon kokonaiskapasiteetista. On myös ratkaistava, minkälaisella seurannalla selvitetään mahdollisten haitta-aineiden esiintyminen jätevesissä.

Perustelut

Riskit

Kyseisiä toimintoja harjoittavien laitosten aiheuttama jätevesikuormitus saattaa olla huomattava suhteessa pienen tai pienehkön jätevedenpuhdistamon käsittelykapasiteettiin. Lisäksi kuormitus saattaa jakautua ajallisesti varsin epätasaisesti. Tilanteen hyvä hallinta on tarpeen, sillä vaarana on puhdistustuloksen heikentyminen ja sitä kautta kasvanut vesistökuormitus.

Vaikutusten arvioinnin haasteet

Asukasvastineluvultaan 2000-9999 välillä olevia jätevedenpuhdistamoja tarkkaillaan pääsääntöisesti vain neljä kertaa vuodessa. Puhdistamojen tarkkailu ei välttämättä anna riittävän luotettavaa tietoa toiminnasta, jos niille johdetaan runsaissa ja vaihtelevissa määrin teollisia jätevesiä.

Ympäristölupien rooli haittojen ennaltaehkäisyssä

Puhdistamoille jätevetä johtavien laitosten ympäristöluvat ovat merkittävä väline mainittujen ongelmien ennaltaehkäisyssä. Mikäli toimintojen ympäristöluvanvaraisuuksia päätehtään poistaa, tulee poiston piiriin sisällytettäviä toimintoja tarkastella kriittisemmin kuin muistion laatinut työryhmä on tehnyt.

Teollisuusjätevesisopimusten rooli

Projektin muistiossa mainitut teollisuusjätevesisopimukset eivät ole riittävä ohjausmenetelmä, sillä vain harvoilla kunnilla on niitä käytössään. Lisäksi kunnissa elinkeinopolitiikka menee yleisesti ympäristöpolitiikan edelle, jolloin soveltuvia ja toimivia jätevesisopimuksia ei välttämättä saada laadittua vaikka kunnan jätevedenpuhdistuksesta vastaavat tahot niin haluaisivatkin.

Toimijoiden tasapuolinen kohtelu

Osittainen ympäristöluvanvaraisuudesta luopuminen asettaisi toimijat eriarvoiseen asemaan sen mukaan, minkä kokoisen jätevedenpuhdistamon viemäriverkoston alueella ne sattuvat sijaitsemaan.

Projekti 7:n muistio, luku 6.3: Lupakynnyksen muuttaminen, kynnyksarvon asettaminen tai rajaaminen - kalankasvatus- tai kalanviljelylaitoksia koskevat ehdotukset

Hallituksen kärkihankkeen toteuttamisen päätoimia on mm. turhien säännösten perkaaminen ja purkaminen. Tietyn kokoisille kalankasvatus- ja kalanviljelylaitoksille asetettu ympäristöluvanvaraisuus ei ole hallituksen tarkoittama turha säännös, joka tulisi poistaa. Kalankasvatus kuormittaa vesistöjä ja on perusteltua, että vesistöjä kuormittavat toiminnot ovat ympäristölupavelvollisia.

Kaikilta vesistöjä kuormittavilta toiminnoilta tulee vaatia yhtäläistä ympäristön huomioimista toiminnanharjoittamisessa. Myös pienten laitosten tulee huolehtia ympäristöasioista, jotta kilpailu ei vääristy. Ilmoitusmenettely ei ole tällöin riittävä lupamenettely.

Kalanviljelyn kohdalla tulisi kaikissa tapauksissa olla kyse vähintään laajasta ilmoitusmenettelystä, johon sisällytetään kuulemismenettely, viranomaisen määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä valitusoikeus.

Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry esittää, että kalankasvatus- ja kalanviljelylaitosten luvanvaraisuuskynnys sekä luvanvaraisuuskynnyksen laskentaperusteet pidetään en-

nallaan ainakin niin kauan kuin on selvitetty mahdollisen luvanvaraisuuskynnyksen muutoksen seuraukset sekä esitetty vaihtoehtoinen laskentaperuste kalaviljelyn kuormituksen laskemiseksi.

Uudessa laskentamallissa tulee huomioida riittävällä painoarvolla tuotantoon käytetyn rehun määrä sekä rehun laatu. Rehun laadulla on suuri merkitys kalankasvatuksen kuormituksessa ja määrä pitää kontrolloida, jotta voidaan estää liiallisen ruokinnan aiheuttama kuormituksen kasvua.

Perustelut

Luvanvaraisuuskynnystä nostettaessa vaarana on, että tuottajat korvaavat ympäristölupaa edellyttäviä kookkaampia laitoksia useammilla kynnyksarvon alittavilla pienillä laitoksilla tai että vesialueelle tulee useita toimijoita. Tällöin laitosten tarkkailu ja riskinarviointi saattaa jäädä puutteelliseksi niiden yhteenlaskettuun kuormitukseen ja ympäristövaikutuksiin nähden. Lupakäsittelyissä laitoksia tulisi käsitellä toiminnanharjoittaja- ja vesialuekohtaisina kokonaisuuksina, jolloin edellä mainittu ympäristölupavaatimuksen kiertäminen ei olisi mahdollista.

Kalankasvatus- ja kalanviljelylaitosten siirto pois ympäristöluvanvaraisuudesta saattaisi kaventaa asianosaisten vaikutusmahdollisuuksia huomattavasti, sillä laajassa ilmoitusmenettelyssä kuulemismenettely on vain harkinnanvaraista sekä kevyessä ilmoitusmenettelyssä ja rekisteröinnissä kuulemismenettelyä ja valitusoikeutta ei ole lainkaan.

Vaarana myös on, että pienten kalankasvatus- ja kalanviljelylaitosten sijoittamisesta omalle vesialueelle tulee melko vapaata toimintaa, jota viranomaisen ei liiallisten haittojenkaan esiintyessä pysty estämään tai antamaan määräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi. Muutos todennäköisesti myös lisäisi pienten kalanviljelylaitosten lukumäärää, mikä puolestaan lisäisi niiden aiheuttamia paikallisia ongelmia sekä myös kalankasvatuksesta aiheutuvan kokonaiskuormituksen määrää.

Projekti 7:n muistio, luku 6.6: Ilmoitusmenettelyjen laajentaminen

Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry ei kannata nykyisin ympäristöluvanvaraisten toimintojen siirtämistä ilmoitusmenettelyyn muistiossa esitetyllä tavalla.

Perustelut

Siirtyminen ilmoitusmenettelyihin mahdollistaa aiemmin ympäristöluvanvaraisten toimintojen toteuttamisen hatarammilla vaikutusarvioilla ja riskinarvioinneilla sekä myös ilman kuulemisia. Toteutuessaan tämä lisää paikallista ympäristön pilaantumisriskiä, heikentää asianosaisten oikeusturvaa sekä kaventaa asianosaisten ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia lähiympäristönsä tilaan liittyvissä asioissa.

Rekisteröintimenettelyssä rekisteröinnin tulkitseminen pelkäksi kirjaamisenmenettelyksi on perusteetonta. Todellisuudessa viranomaisen tekee oleellisen päätöksen päättäessään jonkin toiminnan kuulumisesta joko ympäristöluvanvaraisuuden tai rekisteröintimenettelyn piiriin. Tätä päätöstä pitäisi pitää viranomaispäätöksenä, johon myös tulisi sisältyä valitusoikeus.

Laajassa ilmoitusmenettelyssä viranomaisille esitetyt vasteajat saattavat olla viranomaisresursseihin nähden liian lyhyitä erityisesti tällä säästöjen aikakaudella. Myöskään toiminnan aloittamisen ei pitäisi olla luvallista ilmoituksen jättöpäivämäärään sidottuna ajankohtana, vaan sen pitäisi edelleen edellyttää viranomaisen aloituslupaa.

Yhteenvedona Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry toteaa, että esitetyt muutokset ovat vaikutuksiltaan vastakkaisia suhteessa Euroopan yhteisön vesipolitiikan puitteet määrittävään direktiiviin 2000/60/EY sekä Meristrategiadirektiiviin (2008/56/EY), joiden mukaisesti vedenlaatua tulisi Suomessa parantaa, ei heikentää.

LOUNAIS-SUOMEN VESIENSUOJELUYHDISTYS RY

Joni Holmroos
toiminnanjohtaja